VILNIUS. 1929 m. BIŽELIS mėn. Nr. 2 (4)

EKONOMINĖS PABALTĖS ŽINIOS

NEPERIODINIS INFORMACINIS LEIDINYS.

VILNIUS. 1929 m. BIŽELIS mėn. Nr. 2 (4)

EKONOMINĖS PABALTĖS ŽINIOS

NEPERIODINIS INFORMACINIS LEIDINYS.

ŪKIO IZOLIACIJA
Die wirtschaftliche Isolierung

Lietuvos—Vokietijos prekybos sutartis turėjo iššaukti karštų protestų Lietuvos visuomenėj, kuri suprato, kad Lietuvos ūkio nepriklausomybė, o paskui ją einanti ir politinė nepriklausomybė tapo parduota stipriam kaimynui Vokietijai.

Jeigu dabartinės sąlygos ir neleido tiems protestams ganėtinai stipriai pasireikšti spaudoj ir viešuose susirinkimuose, tai savo sielos gilumoj kiekvienas lietuvis pajuto didelį susirūpinimą del savo krašto likimo.

Vyraujantį ūpą Lietuvoj, labai gerai nujaučia vokiečiai. Taigi Vokietijos spauda nerimsta iš baimės, kad atmosfera, kokia susidarė Lietuvoj gali rimtai apsunkinti jiems išnaudojimą tų laimėjimų, kurius jie gavo dėka dabartinės valdžios politikai. Tuos neramumus išreiškia Berlyno—Karaliaučiaus rytų reikalams skiramas spaudos organas *"Die Ostwirtschaft"* savo 9 — 10 n-ry iš sausio mėn. š. m. Tas Laikraštis ištikimai tarnaudamas tradiciniam interesui— Drang nach Osten, stengiasi užmigdyti jautrumą lietuviškos opinijos del vokiečių planų Lietuvoj. Kaslink protestų. kurius iššaukė Lietuvoj sudarymas prekybos sutarties su Vokietija, jis rašo:

„Stebėtina, kaip mažai tą protestų autoriai pažįsta vystymąsi Vokietijos santykių, ypatingai po karo paskutiniu dešimčiu. Turėtų jiems būti žinoma, kad Vokietija turi didžiausius sunkumus pati savo teritorijoj ryšy su visuomeniniai politiniu persilaužimu iššaukiančius jai rimtus susirūpinimus".

Vadinasi, vokiečiai jau nebetinką nei ekonominei, nei politinei ekspansijai! Tačiau laikraštis pareiškia vitį, kad „sveikas protas paimsiąs viršų ant niekingosios agitacijos". Berods vokiškam sveikam protui buvo jau pakankama, kai Lietuvos — Vokietijos sutartis, nežiūrint apie ją neigiamos nuomonės, viešoj Lietuvos opinijoj neturėdama opozicijos, tapo ratifikuota.

Vienok ar tas neramumas, kurį Lietuvoj iššaukė valdžios vedama su vokiečiais politika, buvo pamatuotas? Žinome ne nuo šiandien, kokį didelį vaidmenį lošė Vokietija Lietuvos ūkio gyvenime iki sudarymui sutarties. Atsirubežiavimas mūro siena nuo Lenkijos, turėjo pagimdyti tą nenormalų stovį. Pastaraisiais metais, apie pusę įvežtų Lietuvon prekių ėjo iš Vokietijos, kaip lygiai apie pusę Lietuvos gaminių siunčiama buvo į Vokietijos rinką. Susidarė padėtis labai stiprios prigulmybės nuo Vakarų kaimyno.

Kaip gi vienok tą padėtį vokiečiai įvertina?

NAUJAS LENKIJOS JURŲ UOSTAS
DAS NEUE POLNISCHE SEEHAFEN

Prekybos laivyno Valdyba Gdynėje — Das Handelsmarineamt in Gdingen

Der litausch-deutsche Handelsvertrag musste einen bitteren Protest bei der ganzen Bevolkerung hervorrufen. Sie begriff dass die wirtschaftliche und politische Selbstandigkeit Litauens dem mächtigen deutschen Nachbar ausgeliefert wurde. Wenn auch die gegenwartigen Verhältnisse es nicht erlaubten diesem Protest weder in der Presse noch bei öffentlichen Versammlungen starken Ausdruck zu geben, fühlte sich doch jeder Litauer im Innersten seiner Seele um das Schicksal seiner Heimat ernstlich beunruhigt.

Die in Litauen herrschende Stimmung fühlen die Deutschen sehr gut heraus. Die deutsche Presse kann die Befürchtung nich zurückdrangen, dass die Atmosphäre welche sich in Litauen bildete, den Deutschen die Ausnützung jener Errungenschaften. welche sie der Politik der jetzigen Regierung verdanken, erschweren könnte. Deutlich aussert sich darüber das Berliner — Königsberger Presseorgan für östliche Angelegenheit *„Die Ostwirtschaft"* in der № 9/10 vom Januar d. J. Dieses Blatt, welches dem traditionellen „Drang nach Osten" getreulich dient, bemüht sich die Wachsamkeit der öffentlichen Meinung Litauens, gegenüber den deutschen Planen einzuschläfern. Über den Protest, welchen die Schliessung des Handelsvertrages mit Deutschland hervorgerufen hat, schreibt es:

„Es ist erstaunlich, wie wenig die Verfasser der Proteste die Entwicklung deutschen Verhältnisse in den letzten Jahrzehnten und insbesondere in der Nachkriegszeit kennen. Es musste doch bekannt sein, dass Deutschland die grössten Schwieringkeiten hat, sogar das eigene ostpreussische Gebiet bevolkierungspolitisch zu durchdringen, und dass diese Frage in Deutschland die grössten Sorgen bereitet".

Die Deutschen sind somit weder zu einer wirtschaftlichen noch zu einer politischen Expansion fähig! Das Blatt spricht jedoch die Hoffung aus, dass „der gesunde Verstand über die unsachliche Agitation die Oberhand nimmt". Und es geschah im Sinne den gesunden deutschen Verstandes und der deutsch-litauische Vertrag wurde, trotz der beinahe einstimmigen Opposition der öffentlichen Meinung Litauens-ratifiziet.

Ist aber die Unruhe, welche die Politik der Regierung Deutschland gegenüber, in Litauen hervorgerufen hat, zu entschuldigen? Wir wissen weiche bedeutende Rolle Deutschland im wirtschaftlichen Leben Litauens bis zum Abschluss des Vertrages spielte.

Eine gänzliche Abgrenzung wie durch eine Mauer von Polen, musste diesen unnatürlichen Zustand hervorrufen. In den letzten Jahren war gegen die Hälfte der Waren nach Litauen aus Deutschland eingeführt und gegen die Hälfte der in Litauen erzeugten Produkte wanderte auf den deutchen Markt. Es bildete sich ein Zustand starken Abhangigkeit von dem westlichen Nachbar. Und wie

„Vokietijos prekyba su Lietuva priskaitant čia ir Klaipėdą, vis dar tebėra menkame santyky —

sako aukščiau minėtas *„Die Ostwirtschaft"* kovo m. n-ry —

prekyba su, kita kart vokiška, Klaipėda rodo kai kurį gyvumą".

Taigi 50%-nis Lietuvos dalyvavimas užsienio prekyboje, vokiečiams yra „menkas santykis". Reikia pripažinti, kad vokiški apetitai yra "nemenkų santykių", nes jie aiškiai matosi iš tų daromų pastangų atitraukti Lietuvą nuo bet kokių santykių su likusiu pasauliu.

Lietuvos—Vokietijos prekybos sutartis, buvo tik įžanga į plačią ekonominę ir politinę vokiečių ofenzivą į Rytų Europą. Tuojau po jos Vokietija pasirašė protokolą su Rusija 1928 m. gruodžio mėn. 21 d., kuris sutvirtina Vokietijos įtaką Sovietuose ir stato pamatą nepaprastai glaudžiam tų valstybių ekonominiam bendradarbiavimui. Nereikia tur būt aiškinti, kad po tuo jų ekonominiu susiartinimu" slepiasi politiniai planai... Ekonominėse derybose su kitomis valstybėmis visuomet išstatomi reikalavimai duoti laisvą apsigyvenimą Vokietijos piliečiams ir leisti vokiečių prekybos agentams laisvai konkuruoti su vietiniais. Tokiose apystovose iškyla ir įsigali vokiečių — Sovietų blokas nenaudai toms valstybėms, kurios atgavo savo laisvę ant Rusijos griuvėsių, ypač toji nenauda aiški Lietuvai.

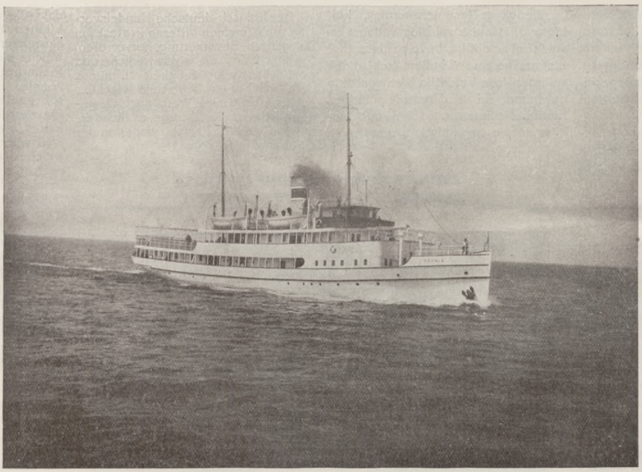
Pabaltės valstybės— Latvija ir Estija suprato tą politiką. Toji politika iššaukė reikalingumą tamprių ryšių tarp tų dviejų valstybių ir suvedė jas į artimus santikius su didžiausiu iš Pabaltės kraštų kaimynu — Lenkija.

Reikalai pasistūmėjo sparčiai pirmyn. Š. m. vasario mėnesy, Rygoj tapo sudarytas Latvijos — Lenkijos prekybos traktatas, o taip gi pasirašyta geležinkelių sutartis. Einant tąja sutartimi tapo įvestas nuo balandžio m. 1 d. betarpis susisiekimas Varšuva—Vilnius — Zemgalė — Daugaupilis — Ryga, nes anksčiau, nesant betarpio susisiekimo, trukdomas buvo Lenkijos tranzitas per Latviją. Iki tol Lenkijos tranzitas per Latviją irgi turėjo žymios reikšmės, nes jis užimdavo 3-čią vietą po Rusijos ir Vokietijos tranzito. Dabar laukiama, kad jis žymiai pakils. Lenkijos tranzitas yra labai svarbus Latvijai laimėjimas. Be to, Latvija išgavo žymią muitų nuolaidą savo gaminiams, ypatingai žuvų konservams ir gumos išdirbiniams.

Iš kur gi kilo toks aktingumas Latvijos ekonominės politikos? Nereikia tuo stebėtis — juk Lietuva visų akyvaizdoj pati atsiskyrė nuo savo šiaurės rytų kaiminkos. Bepasekmingumas kadaise pradėtų derybų dėl muitų unijos, nenoras susitarti su Lenkija, kurioj Pabaltės valstybės mato savo nepriklausomybės garantuotoją, pagaliau pasidavimas agresingai Vokietijos ūkio politikai, pakirto visokią galimybę tampriam bendradarbiavimui tų valstybių su Lietuva. Latvija, apystovų verčiama į ūkio kooperaciją su Rusija, turėjo ieškoti priešsvorio pavojingam politiniu atžvilgiu kaimynui atremti. Ir tą priešsvorį rado Lenkijoj. Ekonominis susiartinimas Latvijos su Lenkija, žymiai padidins Lenkijos tranzitą per Latviją ir sustiprins ekonominę reikšmę tos šiaurės rytų geležinkelio juostos, kuri traukiasi palei Lietuvos rubežių. Vilnys prekių, kurios būtų galėję plaukti per Lietuvą, jei ji to būtų panorėjusi, dabar plauks jai pro šalį. Susidarė ūkio padėtis aplenkianti Lietuvą—jos pačios noru.

Kita grandis to retežio, kurį kala nesukalbami veikėjai Lietuvoj, kuris aplenkia ir suveržia savo kraštą, yra susiartinimas Latvijos su Estija muitų unija. Derybos toj linkmėj eina sparčiai pirmyn. Taigi Pabaltės valstybės konsoliduoja savo ūkio politiką ir stato pastovius pamatus savo egzistencijai — be Lietuvos.

LENKIJOS PREKYBOS LAIVYNAS — DIE POLNISCHE HANDELSFLOTTE

Laivas „Gdynia" — Das Schiff „Gdynia"

haben diesen Zustand die Deutschen beurteilt?

„Mit Litauen einschliesslich Memelland, sagt in ihrer Marznummer das bereits erwahnte Blatt. *„Die Ostwirschaft"*, ist der deutsche Warenaustausch noch verhaltnismassig gering, obwolt dem Austausch mit dem ehemals deutschen Memelland eine gewisse Bedeutung zukommt".

Also ein 50%iger Anteil im Russlandshandel Lituauens ist verhaltnismässig gering? Man muss zugeben, dass der deutsche Appetit verhaltnismässig unbescheiden ist, da er ausdrücklich dahinzielt Litauen von allen Verhaltnissen mit der übrigen Welt zu trennen. Der deutsch-litauische Vertrag bildete den Eintritt Deutschlands in die grosse wirtschaftliche und politische Offensive im Osten Europas. Ihm folgte das am 21. Dezember 1928 zwischen Deutschland und Russland abgeschlossene Protokoll, welches den deutschen Einfluss in Sowiet-Russland befestigt und die Basis zu einer ungewöhnlich genauen gemeinschaftlich wirtschaftlichen Arbeit dieser Staaten baut. Man muss nicht erst erwähnen, dass hinter diesen wirtschaftlichen Annäherung, politische Pläne sich verbergen... In den Handels-Unterhandlungen mit anderen Staaten, wurde die Forderung gestellt, die Freiheit sich anzusiedeln deutschen Staasburger zu gewähren und die deutschen Handelsagenten zu der freien Konkurrenz mit den Inländern zuzulassen. Es entsteht und befestigt sich der deutsch-sowietische Block zu Schaden jener Staaten, welche ihre Freiheit auf den Trümmern des ehemaligen Russlands erreicht haben, somit zum tatsächlichen Schaden Litauens.

Die baltischen Staaten Lettland und Estland begriffen diese Politik. Dieselbe rief eine innigere engere Verbindung jene Länder mit dem grössten baltischen Staate Polen. Die Ereignisse wälzten sich rasch nach einander ab. Im Februar vor. J. wurde in Riga der lettisch-polnische Traktat und der Eisenbahn-Vertrag abgeschlossen. Kraft dieses Vertrages wurde ab 1. April ein direkter Verkehr Warschau — Wilna — Zemgalle — Dünneburg — Riga — eingefuhrt, dessen Mangel den polnischen Transit durch Lettland hemmte. Derselbe war auch bisher bedeutend, obwohl er erst die dritte Stelle — dem nach russischen und deutschen—einnahm. Die erhoffte bedeutende Vergrösserung des polnischen Transits ist die grösste Errungenschaft Lettlands. Überdies erreichte Lettland für ihre Produkte bedeutende Zollnachlasse, besonders für Fischkonserven une Gummifabrikate. Woher diese Aktivität der lettischen Wirtschaftspolitik? Man kann sich über dieselbe nich wundern, denn Litauen hat sich deutlich genug von ihrer nord-östlichen Nachbarn abgewandt. Die Erfolglosigkeit der seinerzeitigen Unterhandlungen wegen der Zoll-Union, die unversöhnliche Stellung gegen Polen, in welchem die baltischen Staaten die Garantie ihrer Unabhängigkeit sehen, schliesslich die Abhangigmachung von der aggressiven wirtschaftlichen Politik Deutschlands, das alles zerschnitt jede Möglichkeit einer inniger gemeisamen Arbeit dieser Staaten mit Litauen. Das zur wirtschaftlichen Kooperation mit Russland gezwungene Lettland, musste sein Gegengewicht suchen und fand es in Polen. Die lettisch-polnische Annäherung, welche die bedeutende Vergrösserung des polnischen Transits gewährt, verstärkt die wirtschaftliche Bedeutung dieser Richtung nach Nord-Osten, welche zur litauischen Grenze lauft. Der Strom von Waren, welcher durch Litauen durchgehen könnte, wenn Litauen es gewollt hätte, wird an ihr vorbeiströmen. Die wirtschaftliche Umkreisung Litauens erfolgt dauernd durch Litauens eigenen Willen.

Das zweite Glied jener Kette, welche die unversöhnlichen Faktoren in Litauen schmiedet und um das eigene Land immer zusammenzieht, ist nahende Realisieren der lettich-estländischen Zoll-Union. Die Verhandlungen um dieselben schreiten rasch vorwärts. Die baltischen Staaten konsolidieren somit ihre wirtschaftliche Politik und bauen dauernde Grundlagen ihrer Existenz — ohne Litauen.

Unterdessen beginnt Litauen sich von den Wohltaten zu überzeugen, welche es sich durch seine Politik gegen Deutschland selbst anbereitet hat. Die für Litauen so erwünschte Ausfuhr von Vieh und Herde bege-

Tuo tarpu Lietuva, pradeda patirti ant savęs tas geradėjistes, paruoštas jai per savo politiką su vokiečiais. Taip svarbus Lietuvai išvežimas mėsos ir gyvulių, nuolat vis dar sutinka kliūtis. Išvežimas iš Lietuvos į Vokietiją šviežios mėsos išimtinai priklauso nuo vokiečių valdžios gero noro ir kiekvieną kartą nuo vokiečių atskiro leidimo. O jeigu vokiečių valdžia tų leidimų neduos?

Vokietijoj tuo pačiu laiku eina pasiruošimas masinio plūdimo į Lietuvą vokiečių prekybos agentų. Laikraščiai pilni komunikatų, kaip tie prekybos agentai turi apsirūpinti save leidimais, kuriuos jiems išduoda policija, jų gyvenamose vietose. Lietuvoj tie agetai apmoka mažus patentus ir po to jau laisvai jiems leidžiama konkuruoti su savo "kolegomis" ir, suprantama, su mažiaū pajėgia lietuvių prekyba.

Parėdymas apie nuėmimą išvežamųjų muitų nuo žalių odų ir kailių, užduoda skaudų smūgį Lietuvos odų pramonei. Kitas parėdymas sumažina pusiau muitus išvežamam neapdirbtam medžiui. Iškirtimui paskirta 1,7 milijono kietmeterių miško. Lentpiūpės Lietuvoj sunykę, skursta, o brangi miško žaliava plaukia laisvai užsienin „draugingon" valstybėn. Miškų kirtimai senai jau prašoko medžių prieauglį. Naikinasi kapitalas, mažinasi tautos turtas esantis miškuose. Vyksta tas kaip tik tuo pačiu laiku kuomet kaimyninė Lenkija įveda žymiai paaukštintus muitus išvežamam neapdirbtam medžiui, tuo būdu stiprindama savo krašte medžio pramonę.

Kontragentas vokietys yra verčiamas sutikti su tokiu dalykų stoviu, nes Lenkijos valdžia visuomet yra pasiruošusi bendradarbiauti su kiekvienu, bet tik kaipo lygus su lygiu ir niekuomet nesutiks remti svetimus interesus savo krašto nenaudai. Todel rąstai vokiški turi dabar sustiprinti pramonę Rytprūsių, kurie dabar yra virtę naturaliu jų Hinterlandu ir kurių ūkis šiandien krinta del agresingos savo valdžios politikos santikiuose su Lenkija. Nebuvimas prekybinio traktato ir vokiečių nenoras susitarti su Lenkija, iššaukia šiandien Rytprūsiuose gyvus protestus. Kaipo labai charakteringas pavyzdis yra toji pozicija, kokią užėmė prieš Vokietijos politiką, derybose su Lenkija, prekybos delegacija Verein Ostdeutscher Holzhandler und Sägewerke. Ši sąjunga gindama rytų provincijos ūkio interesus prieš agresingas vokiečių nacionalistines sferas, sugebėjo padaryti gana stiprią savo valdžiai įtaką, kad provizorinė Lenkijos —Vokietijos sutartis miško apyvartoj daeitų iki galui.

Vokietija šiadien primoka šimtus milijonų markių palaikymui Rytprūsių ūkio, kuris smunka dėka savo valdžios priešlenkiškai politikai. Milžiniški kreditai palaikymui smunkančio tos provincijos ekonominio gyvenimo yra per maži. Lėšas Rytprūsų pagalbai turi duoti ir Lietuva. Tas lėšas duos pirmučiausia Lietuvos medžio ir odos pramonė; mokės pagaliau ir visas kraštas, už tai, kad jis nesugeba apsiginti save nuo svetimų kraštų plėšrių grobuonių, esančių nuosavoj valtybėj.

Kokią gi naudą turės Lietuva už duodamas svetimiems aukas? Ar susitarimas su vokiečiais suminkštins nors kiek sunkią ekonominę krašto būklę? Tikrai aišku, kad ne viskas pareina ir nuo geros politikos. Nederlius Lietuvos šiaurės apskričiuose yra nelaimė, kuri gali atsitikti nežiūrint į vienokią, ar kitokią ūkio politiką. Tačiau vilnys protestuotų vekselių, nusilpnėjimas, susitraukimas užsienio prekybos, kuris pasireiškė Lietuvoj labiau negu kituose Europos kraštuose, sakyte sako, kad prie tų negaliavimų prisidėjo nemažame laipsny ir falšyva ekonominė politika. Susiartinimas su Vokietija nepadėjo ir nepadės suminkštinti krizį. Neduoda tas susiartinimas vilties laimėti ir politikoj, apie ką liūdija kad ir

gnet noch immer Schwierigkeiten. Ausschliesslich von den Launen deutscher Behörden hängt die Zulassung der Einfuhr vom frischen Fleisch aus Litauen ab, da die Zufuhr von einer jedermaligen Bewilligung abhängt. Und wenn es die deutschen Behörden nicht gestatten werden?

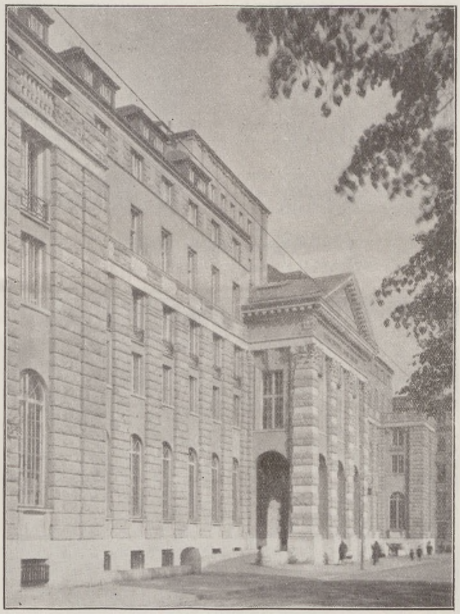
In derselben Zeit wimmelt es von Vorbereitungen zur Massenankunft der deutschen Handelsagenten nach Litauen. Die deutschen Blätter sind voll von Berichten, wie sich die Handelsagenten mit Legitimationen, welche ihnen die Polizei des Wohnortes ausstellen wird, versehen sollen. In Litauen zahlen sie nicht viel für das Patent und dann dürfen sie konkurrieren mit ihren Litauer „Kollegen" und selbstverständlich mit dem weniger bemittelten litauischen Handel. Die Verordnung von der Aufhebung des Ausfuhrzolls für Rohleder versetzt der litauischen Gerberei einen empfindlichen Schlag. Andere Verordnungen verringern bis zur Hälfte den Ausfuhrzoll für Holz.

Unter der Axt wird 1.7 Milj. m^3 Holz bestimmt. Die litauischen Sagemühlen sollen der Vernichtung preisgegeben werden und das kostbare Rohstoff wird frei in das befreundete Land herüber schwimmen. Die Lichtungen überschreiten schon längst den Holzzuwachs. Das Kapital wird vernichtet, das Nationalvermögen, welches in dem Holz enthalten ist, wird verringert. Es geschieht um dieselbe Zeit, in welcher das benachbarte Polen bedeutende Erhöhung des Ausfuhrzolls für Rohholz einführt, die Existenz seiner Holzindustrie damit sichernd. Der deutsche Kontrahent ist gezwungen sich mit diesem Stand der Dinge einverstanden zu erklären, denn die polnische Regierung stets bereit als gleichberechtigt mit jedem gemeinsam zu arbeiten, wird es aber nie dulden, dass die Interessen seines Landes fremden Bestrebungen untergeordnet werden.

Das deutsche Holz soll die Industrie Ostpreussens unterstützen, welches heute wirtschaaftlich sinkt zufolge der aggresiven Politik ihrer Regierung im Verhaltnis an Polen, welches ihr natürliches Hinterland bildet. Der Mangel an Handelstraktat, der Unwille zu einer Einigung mit Polen, ruft heute in ganz Ostpreussen einen lebhaften Protest hervor. Ein sehr charakteristisches Beispiel bietet die Stellung, welche der Verein Ostdeutscher Holzhandler und Sägewerke gegen die Politik der deutschen Handels-Delegation bei den Unterhandlungen mit Polen eingenommen hat. Die wirtschaftlichen Interessen der östlichen Provinzen gegen die Aggressivitat der nationalischen Spharen Deutschlands verteidigend, verstand dieser Verein auf seine Regierung einen genügenden Einfluss auszuuben, um das polnisch-deutsche Holzprovisorium zustande zu bringen. Deutschland zahlt heute hunderte von Millionen Reichsmark zu der Wirtschaft Ostpreussens zu, welches nur ein Opfer der unversöhnlichen Politik ihrer Regierung gegen Polen ist. Die riesengrossen Kredite zur Erhaltung des sinkenden wirtschaftlichen Lebens der Provinz reichen nicht aus. Die Hilfskosten für Ostpreussen soll Litauen tragen. Vor Allem wird es die Holz- und Gerber-Industrie zahlen, dann zahlt es das ganze Land, welches sich nicht schützen wird von den vernichtenden Folgen einer Raubwirtschaft und fremder Behorden im eigenen Staate.

Was gewinnt Litauen als Tausch für die gebrachten Opfer? Mildert irgendwie die Einigung mit Deutschland den ungünstigen wirtschaftlichen Zustand des Landes? Sicher hangt nicht Alles von einer guten Politik ab. Die Missernte in den nordlischen Bezirken Litauens ist ein Unglück, welches ohne Rücksicht auf diese oder eine andere wirtschaftliche Politik geschehen kann. Eine Woge von Wechselprotesten, Zahlungseinstellungen, Einschrankung des ausländischen Handels haben Litauen mehr heimgesucht als andere europäische Länder. Das beweist, dass zu diesen ungünstigen Erscheinungen im hohen Masse die unrichtige wirschaftliche Politik beigetragen hat. Die Annäherung Deutschlands konnte und kann nicht eine Milderung der Krisis herbeiführen. Sie gibt keine Hoffung auf politische Errungenschaften, was schon der anstrengende Bau von öffentlichen Gebäuden in Kowno allein beweist, was während der allgemeinen Not, sicher nicht zur Zeit ist. Das zeigt, dass die Regierung sich darüber Rechenschaft gibt, das sie bei ihrer antipolnischen Politik—Hand in Hand mit Deutschland—ihr ersehntes Ziel

VALSTYBINIS ŽEMĖS BANKAS
DIE STAATLICHE LANDWIRTSCHAFTSBANK

Centralinis rumas Varšuvoj (fragmentas)
Das Hauptgebäudein Warschau (ein Fragment)

įtemptas statymas Kaune valdiškų namų, kurio, šiuo bendro skurdo laikotarpiu, galėtų ir nebūti. O tatai rodo, kad valdžia skaito jog savo antilenkiška politika, eidama ranka rankon su vokiečiais, ji nepasieks savo menamojo tikslo—Vilniaus.

Todel dabartinė Lietuvos ūkio politika neatneš jai nei ekonominės, nei politinės naudos. Atsiskirdama Lietuva nuo savo Pabaltės kaimynų, nuo savo naturalių sąjungininkų — Latvijos ir Estijos ir pagilindama išsiskyrusią dvišakę tarp Lietuvos ir Lenkijos, ji veda save į visišką atsiskyrimą ir atsidavimą į rankas geros auklės iš Berlyno.

Tarnauja ji svetimam tikslui.

— Wilno — nich erreichen wird. Die gegenwartige Politik Litauens wird dem Lande weder wirtschaftlichen noch politischen Nutzen bringen. Die Trennung Litauens von seinen baltischen Nachbarn und natürlichen Verbundeten — Lettland und Estland,- das Vermehren der Missstimmung gegen Polen, führt zur Vereinsamung Litauens und liefert das Land in die Hände der guten Wärterin aus Berlin. Litauen dienst somit fremden Zwecken.

Žemės ūkio kreditas Pabaltės valstybėse

Der landwirschaftliche Kredit in den baltischen Staaten

Perversmas, kokį iššaukė didysis karas pasauliniame ūkyje, sudarė tarp kitko palankias sąlygas žemės ūkio plėtotei Pabaltės kraštuose. Užjūrio kraštai, kurie prieš karą buvo statytojais — žemes ūkio žaliavos ir mainais ėmė iš Europos pramonės išdirbinius, dabar plačiai išvystė savo pramonę visai nepriklausomai nuo Europos. Toji nauja pramonė, suprantama, praryja žymų kiekį žaliavos, kurią anksčiau parduodavo seniesiems pramonės kraštams. Savo keliu tas buvo priežastimi sumažėjimo Europoj žemės ūkio produktų pasiūlymų ir tuo būdu sudarė pelningas sąlygas jų gamybai. Tuo pačiu laiku Rusija—svarbiausias žemės ūkio gaminių statytojas Europoj — deliai revoliucijų nusilpo ir visiškai atsitraukė iš Europos rinkos. Esant tokiam dalykų stoviui, Europos kraštai, turintieji naturales sąlygas žemės ūkio plėtotei, o visupirmiausia kraštai Pabaltės, rado galimybę žymiai padidinti savo žemės ūkio produkciją ir savo gaminiais užėmė pramonės kraštų rinkas, ypatingai Anglijos ir Vokietijos.

Vienok del to, kad pasekmingai išnaudojus susidariusią konjunktūrą, būtinai reikia žemės ūkį pritaikinti prie naujų rinkų reikalavimų, o taipgi pasirūpinti intensifikaciją produkcijos, kad būtų galima aprūpinti žemės ūkio produktais, pramonės kraštų pareikalavimus. Kaip intensifikacija žemės ūkio produkcijos, taip lygiai ir pakeitimas gamybos krypties, reireikalauja stambių kapitalo indėlių, todel suorganizavimas patraukimo kapitalo į žemės ūkį, po karo buvo vienas iš svarbiausių uždavinių Pabaltės valstybių ūkio politikoj.

Lietuva, kaip lygiai ir Lenkija, Latvija ir Estija, laike karo buvo kovų laukas ir tos kovos paliko pėdsakus išgriautų ūkių formoj. Tuo būdu, nė viena iš tų valstybių negali pasikliauti vien savo jėgomis atstatyti žemės ūkį, bet visas pastangas turi dėti gavimui kreditų užsieny. Iš antros pusės, specifinė žemės ūkio kreditavimo struktūra verčia organizaciją kredito aparato žemės ūkiui finansuoti, taip pastatyti, kad jis galėtų atsižvelgdamas į žemės ūkio reikalavimus ir charakterį, tuo pačiu laiku būti pritaikintas prie didelių finansinių institucijų reikalavimų, nes tik tokios institucijos gali parūpinti didelius kapitalus, kokie dabartinėj situacijoj reikalingi tų kraštų žemės ūkiui.

Ūkininkai, ypač smulkūs, negali taip lengvai pasiekti stambių bankinių institucijų, kaip, kad sakysime pramonininkai arba pirkliai, todel jie tenkina savo kredito reikalavimus vietinėse smulkiose, koperatyvų arba savivaldybių kredito institucijose. Vienok tos institucijos, turėdamos labai aprėžtas savo veikimui rybas, negali suteikti ūkininkams tiek kredito, kiek jo reikalinga kaimui, ryšy su padidintais žemės ūkio uždaviniais. Todel tos vietinės kredito institucijos žemės ūkiui kredituoti, turi ieškoti bendradarbiavimo su didesnėmis bankų institucijomis, iš kurių galėtų gauti joms reikalingas lėšas.

YALSTYBINIS ŽEMĖS BANKAS
DIE STAATLICHE LANDWIRTSCHAFTSBANK

Vilniaus skyriaus rumas—Das Gebaude der Filiale in Wilno

Der Umsturz, welcher durch den grossen Krieg in der Weltwirschaft hervorgerufen wurde, hat u. a. günstige Verhaltnisse für die Entwickelung der Landwirtschaft in den baltischen Staaten geschaffen. Die überatlantischen Lander, welche vom der Krieg Liferanten der Rohstoffe für die Landwirtschaft waren, wobei sie im Umtausch industrielle Fabrikate aus Europa schöpften entwickelten ihre Industrie selbststandjg, indem sie dieselbe im hohen Masse von der europaischen Industrie unabhängig machten. Diese neue Industrie wird in der Tat eine grosse Menge von Rohstoffen, die früher an die alten Industrielander verkauft wurden, verschlingen. Die folge davon war, die Verminderung des Angebots der landwirtschaftlichen Produkte in Europa, was naturlich günstügere Bedingungen für denen Produktion schaffte. Gleichzeitig hat sich Russland.--der Hauptlieferant der Erzeugnungen der Landwirtschaft in Europa—durch die Rewolution ganzlich aus europaischen Markt zurückgezogen. In dieser Lage, haben die europaischen Länder welche natürliche Bedingungen zur Entwickelung der Landwirtschaft besassen, also vor allem die baltischen Länder die Möglichkeit gewonnen ihre landwirtschaftliche Produktion bedeutend zu vergrossern und sich den fremden Industriemarkte wie England und Deutschland zu bemächtigen.

Um diese Konjunktur auszunützen, ist die Anpassung der Landwirtschaft zu den Bedürfnissen der Verkaufsmarkte wie auch Intensitat der Produktion zwecks Vermehrung und Befriedigung der Nachfrage nach landwirtschaftlichen Artikeln seitens der industriellen Länder unbedingt notwendig. Die Intensitat der landwirt schaftlichen Produktion wie auch die Veranderung ihrer Richtung erfordert bedeutende Kapitalanlagen, so wurde auch die Organiessierung des Kapitalzuflusses zur Landwirtschaft, nach dem Krieg, einer der wichtigsten Aufgaben der wirtschaftlichen Politik in den baltischen Staaten.

Litauen war gleich Polen, Lettland und Estland wahrend des Krieges ein Kampftferrein, und der Krieg liess seine Spuren in der wirtschaftlichen Vernichtung zurück. Unter solchen Verhaltnissen können diese Staaten beim Wiederaufbau der Landwirtschaft nicht auf ihre eigene Kraft, allein zählen, sondern sie mussen danach trachten auslandischen Kredit zu gewinnen. Anderseits zwingt die spezifische Struktur des landwirtschaftlichen Kredits zu der Organisation eines Kredits-Apparates für Landwirtschaft, welcher bei Berücksichtigung der Bedürfnisse und des Charakters der Landwirtschaft den Forderungen grosser Finanz-Institutionen angepasst ist, da nur die letzteren imstande sind so bedeutende Kapitalsummen, wie bei der gegenwartigen Situation für die Landwirtschaft dieser Staaten erforderlich ist,—zu liefern.

Die Landwirte, besonders die kleineren, haben keinen leichten Zutritt zu grossen Bankinstitutionen wie die Industrie und der Handel, sondern müssen ihre Bedürfnisse durch Anleihen bei kleinen lokalen Kredit-Korporations- oder Kommunal-Institutionen decken. Diese Institutionen haben jedoch einen beschrankten Wirkungskreis und können den Landwirten nicht soviel Kredit gewahren, wie es im Lande im Zusammenhang mit den vergrosserten wirtschaftlichen Aufgaben erforderlich ist. Somit müssen die lokalen landwirtschaftlichen Kredit-Institutionen gemeinsame Arbeit mit grösseren Bankinstituten suchen, um von diesen die nötigen Mittel erhalten zu können.

Bet tuo būdu išrišamas tiktai trumpalaikio kredito klausimas· Gi pakėlimui ir išvystymui žemės ūkio pagrindinę reikšmę turi tik ilgalaikis kreditas. Tik toks kreditas, duoda galimybę platesniu mastu gerinti žemės ūkį ir padeda pagrindus jo ilgesniam laikui numatytam plėtojimuisi. Tačiau kreditas toks privalo būti apdraustas hipoteka ir įdėtas į abligacijas bendrovės, turinčios pasitikėjimą ne tik savo krašte, bet ir taptautinėj rinkoj. Nes plačiai užsibrėžta žamės ūkio intensifikacijos akcija reikalauja stambių kapitalų, kurius, del dabartinio sunykimo vidurinės Europos valstybių, galima būtų gauti tik vakarų rinkose, ypač Amerikos rinkoj. Todel visai nepriklausomai nuo vidujinės žemės ūkio kreditavimo organizacijos, tiktai tos valstybės gali turėti viltį pastatyti tvirtus pamatus išvystymui žemės ūkio, kurios pajėgia sukurti stiprias finansines instituacijas, galinčias mobilizuoti žemės ūkio reikalams ne tik krašto kapitalus, bet ir įgyti pasitikėjimą užsieny, o tuo pačiu ir užsienio kreditus.

Lenkijoj žemės ūkio kredito klausimas tapo išrištas pasekmingai įkūrus Valstybinį Žemės Banką. Tas bankas aprūpintas stambiu nuosavu kapitalu (drauge su rezervais 148 milijonai zlotų, t. y. apie 18 milijonų dolerių), o taipgi naudodamas žymius visuomenės indėlius ir valdžios depezitus, turi galimybę išvystyti plačią akciją trumpalaikių kreditų srity, paremdamas sparčiai besivystančias koperatyvų ir savivaldybių taupomąsias kasas. Išduodamų Žemės Banko kreditų suma siekia 200 milijonų zlotų.

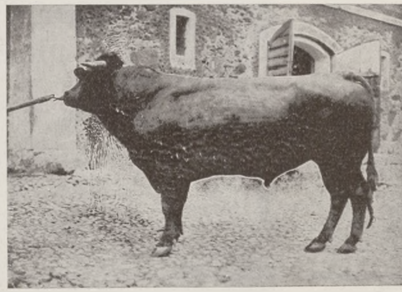
Vienok svarbiausį svorį Žemės Bankas deda ilgalaikiam kreditui. Jau dabar jis išduoda ilgalaikius kreditus 7% užstatomaisiais lapais žemės pirkimui ir ūkio atstatymui, o taipgi 7% melioracinėmis obligacijomis—žemės melioracijai, o ypatingai drenavimui. Bendrai imant, Žemės Bankas yra išdavęs ilgalaikių paskolų iki 1928 m. sumoj apie 150 milijonų zlotų. Tolimesnis to kredito plėtojimas yra užtikrintas įkūrimu Centralinio Žemės Ūkio Banko, kurio uždavinys bus realizuoti Lenkijos žemės ūkio kredito institucijų abligacijas užsieny.

Ilgalaikius kreditus Žemės Bankas duoda 10 — 30 metų. Per tą laiką skolininkas palaipsniu amortizuoja paskolą. Nuošimtis tų paskolų, priskaitant obligacijų realizavimo išlaidas, siekia 8,5% metams. Iš to mes matom, kad tie kreditai yra labai naudingi. Jais pasirėmęs ūkininkas gali ryžtis toli eiti ir turėdamas ilgiems metams užtikrintą kreditą gali pakelti ir išvystyti savo ūkį. Taigi šių kreditų pagelba Lenkijos kaime vystosi melioracijos ir statybos srityse didelis judėjimas, o žemės ūkio produkcija sparčiai kyla ir ne tik ji

GYVULIŲ AUGINIMAS LENKIJOJ — DIE VIEHZUCHT IN POLEN

Olandų veislės karvė — Eine holländische Kuh

Raudonosios Lenkijos veislės bulius — Ein Ableger der roten polnischen Rasse

In dieser Weise wird jedoch nur die Frage des kurzfristigen Kredits gelöst. Eine Basis für die Entwickelung der Landwirtschaft ist das Investieren im hohen Masse und bildet die Grundlage ihrer Entwickelung fur längere Dauer. Ein solcher Kredit muss jedoch hypothekarisch versichert sein und in Obligationen einer solchen Geselschaft bestehen, welche sich nicht nur in eigenem Lande, aber auch auf den internationalen Märkten des grössten Vertrauens erfreut. Eine weit durchdachte intensive Aktion der Landwirtschaft erfordert bedeutende Kapitalien, welche nur auf den westlichen Märkten zu gewinnen wären insbesondere auf dem amerikanischen Markt.

Deshalb können unabhängig von der inneren Organisation des landwirtschaftlichen Kredits, — nur jene Staaten einen Ausbau der Landwirtschaft erhoffen, welche imstande sind starke finanzielle Institutionen zu grunden, welche fur landwirtschaftliche Zwecke nicht nur einheimisches Kapital zusammenscharen können, aber auch das Vertrauen des Auslandes zu gewinnen und damit auch den auslandischen Kredit.

In Polen wurde die Frage des landwirtschaftlichen Kredits günstig gelöst, durch die Grundung der landwirtschaftlichen Staatsbank „Bank Rolny". Diese Bank, welche mit eigenem bedeutenden Kapital versorgt ist (zusammen mit den Reserven 148 Millionen Złoty d. i. 18 Millionen Dollars) und bedeutenden Nutzen von den Einlagen der Bevolkerung und der Lokalisierung der Staatsgelder hat, ist imstande eine weitgehende Aktion auf dem Gebiete des kurzfristigen Kredits zu entwickeln, wobei sie noch die sich stark entwickelnden Korporations- und Kommunal-Sparkassen unterstützt. Der Stand des kurzfristigen Kredits der „Bank Rolny" beträgt 200 Millionen.

Den Hauptgewicht legt jedoch die „Bank Rolny" auf den langfristigen Kredit. Sie erteilt denselben in 7% Pfandbriefen fur Einkauf von Grundstucken zwecks landwirtschaftlichen Meliorationen, hauptsachlich fur Drainagen. Im Allgemeinen hat „Bank Rolny" bis zum Jahre 1929 circa 150 Millionen Zł. langfristigen Anleihen gewährt. Die weitere Entwickelung dieses Kredites ist durch die Grundung der Zentralbodenkreditbank „Centralny Bank Ziemski" gesichert, deren Aufgabe es sein wird, Obligationen von polnischen Institutionen des landwirschaftlichen Kredits im Ausland zu lokalisieren.

Langdauernde Kredite der „Bank Rolny" werden auf 10—30 Jahre gewahrt, in welcher Zeit der Schuldner das Darlehen stufenweise amortisiert. Die Verzinsung betragt—den Verlust bei dem Realisierungskurs mitinbegriffen 85% jährlich. Man sieht somit, dass die Kredite sehr günstig sind. Mit Hilfe dieser Kredite entwickelt sich in Polen eine grosse Meliorations- und Baubewegung, wahrend die landwirtschaftliche Produktion bedeutend wachst und befriedigt nicht bloss den sich mehrenden inneren Bedarf, sondern liefert auch ein immer grösseres Quantum für Export.

Andere baltische Staaten waren nicht imstande eine so starke Orga-

Naujas fabrikas dirbtinų trąsų Tarnove — Die neue Kunstdüngerfabrik bei Tarnow.

patenkina vis augantį suvartojimą viduje, bet kas kartą vis didesnį kiekį žemės ūkio produktų pagamina eksportui.

Kitos Pabaltės valstybės nepajėgė sukurti tokios stiprios organizacijos žemės ūkiui kredituoti, kaip Lenkija. Neabejotina, kad ir jos kredito organizacijoj daro žygius ir su laiku tuo ar kitu būdu gali surasti žymesnius kapitalus.

Išvystymas žemės ūkio kreditų pareina nuo pasitikėjimo užsieny ir reikalauja labai akylios ir atsargios žemės ūkio kredito bankų politikos, kuri atsižiūrėtų į kaimo kredito reikalavimus ir sąlygas, ypatingai į mažą patyrimą kredito reikaluose smulkių ūkininkų. Vienok toji problema stato atskirą temą.

nisations des landwirtschaftlichen Kredits wie Polen zu bilden. Ohne Zweifel macht auch ihre Kreditorganisation Fortschritte und wird mit der Zeit in derselben oder einer anderen Weise bedeutende Kapitalien erreichen.

Der Ausbau des landwirtschaftlichen Kredits, welcher von dem Vertrauen des Auslandes abhängt, erfordert eine sehr vorsichtige und weitvoraussehende Kreditpolitik der landwirtschaftlichen Banken, welche die Bedürfnisse wie auch die Kreditverhältnisse am Lande berücksichtigen müsste, insbesondere den Mangel an Erfahrungen seitens der kleinen Landwirte in Kreditangelegenheiten. Dieses Problem bildet jedoch ein Thema für sich.

Visuotinoji Krašto Paroda Poznaniuje

(16. V—30. IV—1929 m.)

Allgemeine Landesausstellung in Posen

(16. V.—30. IX. 1929).

* * *

Po dvejų metų paruošiamųjų darbų, gegužės m. 16 d. š. m. tapo atidaryta Visuotinoji Lenkijos Krašto Paroda. Uždavinys jos buvo išstatyti dešimties metų Lenkijos darbą suorganizavimo savo valstybės ir išvystymo krašto ūkio. Reikia iš anksto pasakyti, kad tiktai tokia paroda yra įdomi, kuri duoda ką nors naujo, nepaprasto. Smulkios parodos yra visuomet nuobodžios. Tiktai didelio masto parodoj *kiekvienas* apsilankantis ras sau ką nors įdomaus, reikalingo.

Lenkijoj netrūko pesimistų tvirtinusių, kad paroda nenusiseksianti. Vienok tai, kas padaryta ne tik išsklaidė visus pesimistinius spėliojimus, bet ir žymiai viršijo lauktuosius rezultatus. Visų pirmiausia Visuotinoji Krašto Paroda buvo viena iš ne daugelio tos rūšies nepaprastų kūrinių, užbaigtų savo laiku. Tiktai keletą paviljonų teko užbaigti jau paroda atidarius. Reikėjo tik pažiūrėti, kas dėjosi paskutinėmis dienomis prieš atidarant Parodą. Su didžiausiu įkarščiu, tikru amerikonišku tempu, bėgy keleto dienų užbaigta tapo desėtkai paviljonų, pastatyta keliolika visai naujų ir visi paviljonai pripildyti eksponatais.

Parodos plotas užima 600 tūkstančių kv. metrų, arba 60 ha žemės, penkiuose kompleksuose, kurius sudaro 76 nuolatiniai budinkai, o taip gi virš šimto provizorinių paviljonų. Išlaidos padarytos per visuotinos Krašto Parodos Valdybą, o taip gi Poznaniaus miestą ir ūkio organizacijas siekia arti 90 milijonų zlotų t. y. virš 10 milijonų dolerių. Rašantis šias eilutes, per penkias dienas *sunkaus darbo* valiojo tik paviršutiniai apžiūrėti ne daugiau pusės Parodos.

Yra nepaprastai sunku, trumpais žodžiais lietuviams skaitytojams atvaizduoti tą milžinišką Parodą. Svarbiausius jos skyrius sudaro: kalnų pramonė ir liejyklos, pramonė (visokios rūšies pramonės šakos, su metalo ir audinių pramone priešaky), prekyba ir amatai, žemės ūkis (javų ir gyvulių) daržininkystė ir miškų ūkis, liaudies išdirbiniai, bankai, draudimai, sveikata, higena ir visuomenės globa, koperatyvai, spauda. Milžiniškus skyrius sudaro valstybiniai ir savivaldybiniai paviljonai. Netrūksta ir dailės kūrinių sutalpintų didžiuliame atskirame paviljone. Yra ir sporto

VISUOTINOJI KRAŠTO PARODA—ALLGEMEINE LANDESAUSSTELLUNG

Parodos fragmentas—Cemento industrijos pavilijono reginys
Theilansicht—Im Fordergrund das Gebaude der Zementindustrie

* * *

Die erste polnische Allgemeine Landesausstellung wurde nach zwei Jahre dauernden Vorbereitungen am 16. Mai laufenden Jahres in Poznań eröffnet. Es war ihre Aufgabe die Ergebnisse der zehnjährigen, auf die Organisation des eigenen Staates und vor allem auf die Entwicklung der nationalen Wirtschaft gerichteten Anstrengungen Polens zu veranschaulichen.

Sagen wir es von vornhinein: eine Ausstellung ist nur dann interessant, wenn sie etwas neues und ungewöhnliches bringt. Kleine Ausstellungen sind immer langweilig. Nur in einer grossen Ausstellung findet ein *jeder* das, was ihn interessiert. Es fehlte in Polen nicht an Pessimisten, welche behaupteten, dass die Ausstellung mislingen wurde. Aber das was geleistet worden ist, hat nicht nur die pessimistischen Voraussagen Lügen gestraft, sondern alle Erwartungen überholt. Vor allem ist die Allgemeine Landesausstellung eines der wenigen Unternehmungen dieser Art, welches rechtzeitig fertig wurde. Lediglich einige Pavillons vollendete man schon nach der Eröffnung. Es war interessant zu sehen, was in den letzten Tagen vor Eröffnung der Ausstellung getrieben wurde. Mit fieberhafter Eile jedoch mit Gewandtheit und Genauigkeit- ganz in amerikanischen Tempo wurden unzählige Pavillons vollendet, mehrere ganz neu erbaut und die Ausstellung mit Exponaten gefüllt.

Das Terrain der Ausstellung belauft sich auf 600 taus. Quadr. Mtr. oder 60 ha in funf grossen Komplexen, auf welchem 76 beständige Bauten und über 100 provisorische Pavillons sich erheben. Die bisherigen Spesen der Verwaltung der Laudesausstellung, der Stadt Posen und der wirtschaftlichen Organisationen werden auf beinahe 90 Mill. Zł. d. i. über 10 Mill. Dollar berechnet. Der Verfasser war nach fünftagiger *angestrengter Besichtigung* nicht einmal im Stande oberflachlich die Halfte der Ausstellung in Augenschein zu nehmen.

Es ist ausserordentlich schwierig dem litthauischen Leser in Kurze ein Bild dieser ungewöhnlichen Ausstellung zu geben Ihre Hauptteile bilden: der Bergbau und das Hüttenwesen die verarbeitende Industrie (alle erdenklichen Zweige, an der Spitze die grossartig vertretenen Metall- und Textilindustrie), der Handel und das Handwerk, die Landwirtschaft (Pflanzen- und Viehproduktion), der Gartenbau und das Forstwesen, die Volksindustrie, Banken, Versicherungswesen, Kurorte, Hyghiene und öffentliche Fürsorge, die Kooperativbewegung, die Presse Riesige Abteilungen bilden die staat-

skyrius. Pagaliau vienas atskiras paviljonas užpildytas lenkų, gyvenančiais užsieny išdirbiniais.

Pramonės skyriuje dominuoja sunkioji pramonė. Puikus modelis didžiosios tirpyklos krosnies reprezentuoja garsias Lenkijos liejyklas. Čia pat sudėti ir visokie liejyklų išdirbiniai. Kiekvieno dėmesį traukia nepaprasti 30 metriniai vamzdžiai, kurių, kaip žinoma, niekur iki šiol Europoj niekas nepralenkė. Anglies pramonė išstatė vaizdingai sukonstruotą modelį kasyklų. Iš didžiosios metalo pramonės stebina visupirmiausia milžiniškas katilas (lokomobylis) pagamintas Cegielskio fabrike Poznaniuje. Šalia liejyklų išdirbinių traukiasi ištisa eilė judančių visokiausių motorų, išstatytų skaitlingais tos rūšies Lenkijos fabrikais. Esantis ten pat naftos pramonės skyrius išstatė modelį gręžemojo bokšto ir po jo požemį, parodantį visas tos pramonės stadijas, prasidedančias geologiniais tyrinėjimais

Didžioji dalis metalo pramonės (tirpyklų, liejyklų išdirbiniai ir kai kurios mašinos), užima atskirą paviljoną. Čia galima rasti viską nuo vinių, vielos, retežių dalgių, emaliuotų išdirbinių iki medžio ir metalo apdirbimui mašinų ir milžiniškų transportų. Lenkijos Metalo Pramonės Eksporto Sąjunga išstatė plastišką žemėlapį. Jame iš Lenkijos į visus pasaulio kraštus eina rodyklės krypčių ir Lenkijos eksporto dydžio. Ir kokio tik krašto nepasiekia Lenkijos metalo išdirbiniai?

Elektrotechnikos pramonė, automobilių ir orlaivių turi savo atskirus paviljonus. Oro laivyno pramonėj traukia dėmesį sensacinis milžiniškas aštuonių vietų pasažirinis orlaivis. Žemės ūkio mašinomis nuklotas didžiulis plecius prie atskiro paviljono. Ūkininkas čia ras visokių mašinų, kokios tik jam reikalingos. Čia ir pasižymi didelis kaimiečių judėjimas:

lichen Pavillons und diejenigen der Selbstverwaltungsorgane. Es fehlt nicht einmal die Kunst, die einen besonderen riesigen Palast einnimmt, noch der Sport. Schliesslich haben die im Ausland lebenden Polen einen besonderen Pavillon gefüllt.

In der industriellen Abteilung nimmt die Schwerindustrie den ersten Rang ein. Das grossartige Modell eines Hochofens repräsentiert vorzüglich das polnische Hüttenwesen. Daneben liegen und stehen Hüttenprodukte. Allgemeines Staunen erregen Röhren 30 Mtr. lang, welche, soweit uns bekannt, bisher in Europa nirgends überschritten wurde. Die Kohlenindustrie hat das präzisionsmassig ausgeführte Modell einer Kohlengrube im Durchschnitt ausgestellt. Die grosse Metallindustrie erregt in erster Linie Bewunderung durch einen riesigen Kessel der Firma Cegielski in Poznań. Daneben brüllt eine lange Reihe verschiedenartiger, in Bewegung befindlicher und von zahlreichen derartigen in Polen befindlichen Fabriken erzeugter Motore. Die nebenan ausstellende Erdolindustrie hat das Modell eines Borturms ausgestellt und darunter das Erdinnere wo sämtliche Stadien der Industrie, von geologischen Forschungen angefangen, gezeigt sind.

Der grosste Teil der Metallindustrie (Güsse, Schmiedeeisen, manche Maschinen) füllt einen besonderen Pavillon. Man kann hier alles von Nageln, Draht, Ketten, Sensen, Emailgeschirr angefangen bis zu Bearbeitungsmaschinen für Holz und Metalle und schliesslich riesige Transporteure finden. Der Exportverband der polnischen Metallindustrie hat eine plastiche Landkarte des Weltalls ausgestellt. Pfeile, die von Polen in alle Richtungen gehen, zeigen die Wege und die Grosse des Ausfuhr. Wo treffen die polnische Metallerzeugnisse nicht hin?

Die elektrotechnische, Automobil und Flugzeugindustrie haben eigene Pavillons. Die letztere erweckt Sensation durch riesige Passagieraeroplane für acht Personen. Die landwirtschaftlichen Maschinen besetzen ausser einem besonderen Pavillon

VISUOTINOJI KRAŠTO PARODA—ALLGEMEINE LANDESAUSSTELLUNG

Parodos fragmentas—Statybos medžiagos, karemekos, vitražo, atskiri paviljonai fabrikų žemės ūkio mašinų

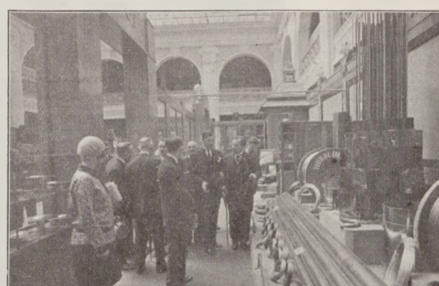
Theilansicht—Bau- und Edelkeramik, Vitragen, einzelne Pavillons der Landesmaschinenfabriken

LOKOMOTYVŲ IR MOTORŲ PARODA—VERKEHRSMITTELAUSSTELLUNG

Lokomotyvų fabrikas Chšanove—Fabrikai gaisrininkų mašinų ir įrankių.
Eisenbahnlocomotivfabrik in Chrzanow.—Fabriken der Feuerwehrrequisiten.

METALO INDUSTRIJOS PAVILJONO VIDUS.—DAS INNERE DES METALLINDUSTRIEPAVILLONS.

Paviljonas fabriko Norblin B-lių Buch, T. Werner Varšuvoj.
Stand der Fabrik Norblin, Gebrüder Buch und T. Werner in Warschau.

apžiūrinėja smulkiai mašinas, renkasi sau patinkamas, užsirašinėja fabrikų adresus. Vagonų ir lokomotyvų fabrikai suorganizavo atskirą savo didelį skyrių. Keliasdešimtis vagonų specialio paskyrimo (šaldytuvai, vagonai kiaušiniams vežti, vaisiams ir t. t.) išstatė Susisiekimo Ministerija. Visa eilė didžiųjų metalo fabrikų turi nuosavus paviljonus.

Šale metalo pramonės puikiai išsistatė tekstilio (audinių) pramonė. Visas miškas paviljonų! Audiniai bovelniniai, vilnoniai, lininiai, kanapiniai, džiuto, naturalio ir dirbtinio šilko visų visokiausiais savo išdirbinių pavidalais reprezentuoja tą nepaprastą pasirodymą. Akcinė B-vė Suvienytų fabrikų Šeiblerio ir Gromano išstatė savo dirbtuves. Interesantai čia pat gauna šviežiai išaustas puikias servetas. Panašiai išstatė savo dirbtuves Tomašovskio Dirbtino Šilko Fabrika. Toliau milžiniško rūmo dalį užima konfekcijos pramonė. Čia matosi gatavi rūbai, baltiniai, avalinė ir visokiausios smulkmenos nepasiduodančios išvardinimui.

Toliau eina eksponatai odos išdirbinių, celiulozos pramonė, visa eilė žingeidžių popierio pramonės pavyzdžių, grafikos ir chemijos išdirbinių, produkuojamų Vilniaus krašto fabrikuose. Čia vėl nepaprastas įvairumas. Pradedant muilo, kosmetikos ir dažų fabrikatais, iki dirbtinų trąšų, kuriomis specialiai interesuojasi kaimiečiai. Nemažą dėmesį traukia Lenkijos Įmonių B-vė Solvay. Tarp įvairių jos išdirbinių užima pirmą vietą soda, produkuojama didžiausiame Europoj tos rušies fabrike Inovroclave (Poznaniaus vaivad.).

Šale tų paviljonų puikiai suorganizuota paroda valstybinių monopolių (druskos, tabako, spirito ir degtukų). Čia ypatingą dėmesį kreipia eksponatai kasyklų Vieličke ir Bichne.

Kad apžiūrėti likusią pramonės dalį, reikia važiuoti mažu elektros autobusu į kitą parodos kraštą.

Ten išsistatė: puikūs paviljonai cemento pramonės su eksponatais iš 16 fabrikų, gerai žinomų Lietuvoj. Stiklo pramonės paviljonas padarytas visas iš spalvuoto stiklo, jame telpa statybos medžiaga, keramika, visokiausių rūšių plytos, drenažo vamzdžiai ir t. t. Atskirą paviljoną turi farforo, fajanso ir artistinės keramikos išdirbiniai. Ypatingai žingeidi dailės pramonė, pasižyminti puikiais išdirbiniais (paviljonas firmos S. G. Želenski, Krokuvoj). Trijų aukštų paviljone išstatyta Liaudies Pramonės D-jos liaudies išdirbiniai pasižymintį puikiais Vilniaus krašto ir Novogrudzko audiniais, labai rūpestingai surinktais ir suklasifikuotais sulig apskričių.

Atskirą vietą užima: Meno Rūmas, duodantis vaizdą Lenkijos dailės paskutinių kelių dešimtmečių. Šale jo

Visuotinos Krašto Parodos dirbtinų trąšų paviljono reginys

Kunstdüngemittelindustrie auf der Allgemeinen Landesausstellung

Sunkiosios pramonės ir naftos industrijos paviljonai — Die Schwer- und Petroleumindustrie

ein offenes Terrain. Der Ackerbauer wird hier jede Maschine, finden, deren er benötigt. Man sieht hier eine Menge von Bauern. Sie besichtigen genau, messen, notieren sich die Adressen der Fabriken. Die Waggon- und Lokomotivefabriken haben eine besondere und sehr reichlich versehene Abteilung. Viele Waggons für Spezialzwecke hat das Verkehrsministerium ausgestellt (Gefrierwaggons, Waggons für den Eier-, Früchtetransport usw.). Eine Reihe grösserer Metallfabriken besitzt eigene Pavillons.

Neben der Metallindustrie ist die Textilindustrie grossartig vertreten. Ein Wald von Ständen. Baumwoll- Wolle- Flachs- Hanf- Jute- Seide- und Kunstseidewaren in ihrer so reichen Mannigfaltigkeit liefern ein ungewöhnliches Bild. Die Vereinigten Fabriken Scheibler und Grohman, Akt. Ges. haben eigene Webstuhle aufgestellt. Die Besucher erhalten frisch gewebte Servietten. In ihrem schönen Stand hat die Tomaschower Kunstseidenfabrik ebenfalls einen Webstuhl aufgestellt. Den Rest des riesigen Pavillons nimmt die Konfektionsindustrie ein. Wir sehen hier Kleider, Wasche, Schuhwaren und eine Menge von Kleinigkeiten, die nich aufzuzählen sind.

Danach kommen die Exponate der Gerberei, der Zellulose- und Papierindustrie mit einer Reihe von Exponaten der sich vorzüglich entwickelnden Fabriken des Wilnaer Gebiets, der graphischen und chemiscen Industrie. Diese letztere weist wieder eine ausserordentliche Mannigfaltigkeit auf, von Seife und kosmetischen Mitteln bis auf Farbstoffe und schliesslich kunstliche Dünger, die von den Bauern sehr genau besichtigt werden. Allgemeine Bewunderung erregen die Exponate der Gesseilschaft Polnische Fabriken Solvay. Eine hervorragende Stelle nimmt unter ihren Erzeugnissen die in der grössten in Europa existierenden Sodafabrik in Inowrocław (Wojew. Poznań) fabrizierte Soda ein.

Neben diesen Pavillons haben die staatlichen Monopole (Salz, Tabak, Spiritus und Streichhölzer) eine schöne Ausstellung geliefert. Das grösste Interesse erwecken die Exponate der Salzgruben in Wieliczka und Bochnia.

Um die übrigen Industrien zu besichtigen, muss man in einem kleinen elektrischen Autobus sich in einen anderen Teil der Ausstellung begeben.

Dort befinden sich: Der hübsche Pavillon der Zementindustrie mit schönen Exponaten von 16 in Litthauen gut bekannten Fabriken, der Glashüttenpavillon aus farbigem Glas, die Bauindustrie, Baukeramik, welche verschiedene Ziegelarten, Entwässerungsröhren usw. ausgestellt hat. Porzellan-Steingut und Kunstkeramik nehmen einen besonderen Pavillon ein. Eine schöne Ausstellung hat die angewandte Kunst geliefert, hier sind die grossartigen Vitragen (Pavillon der Firma S. G. Zeleński in Krakau) hervorzuheben. Im dreistöckigen Pavillon der Gesellschaft für Volksindustrie sind am schönsten die sehr sorgfältig gesammelten und nach Bezirken klassifizierten Volksgewebe aus den Gebieten Wilno und Nowogródek.

VYRIAUSIS PRAMONĖS PAVILJONAS
DAS HAUPTGEBÄUDE DER VERARBEITENDEN INDUSTRIE

Fragmentas paviljonų talpinančių tekstilio, popierio, grafikos ir chemijos išdirbinius
Theilansicht des Gebäudes der Textil-, Papier-, grafischen und Chemischen Industrie

didžiulis namas sutalpina valstybės įmonių eksponatus, toliau paviljonas savivaldybių, kuriame plačiai ir įdomiai suorganizuotas Vilniaus Savivaldybės Skyrius. Spaudos paviljone Vilniaus Skyrius taip pat save turtingai reprezentuoja. Vilniečiui sudaro nemažą malonumą tas reiškinys, kad čia netrūksta ir lietuviškos spaudos, kurios skaitlingi eksponatai su ypatingu žingeidumu ir simpatija apžiūrimi lankytojų ypač iš Leukijos vakarų krašto. Paviljonas „Polonja zagranica" (užsienio Lenkija) talpina savyje eksponatus iš 27 valstybių, visų svieto kraštų. Turtingiausi skyriai reprezentuoja save, suorganizuoti lenkais gyvenančiais Vokietijoj ir Š. Amerikoj. Opią spragą sudaro nebuvimas eksponatų iš Lietuvos. Bet tas matomai yra rezultatas dabartinių nenormalių santykių...

Prekyba, amatai, draudimai ir bankai užima atskirą plotą, per kurį eina kelias į didelį laukumą, ant kurio išstatyti žemės ūkio eksponatai. Tenai ūkininkas rasti gali viską, kas jį interesuoja, pradedant nuo naujausių žemės ūkio mašinų ir dirbtinų trąšų, nuo labai turtingo sėklų skyriaus, kuriame galima patirti rezultatus vartojimo visokeriopų sėklų, iki gyvo inventoriaus ir pagaliau žemės ūkio pramonės. Su atidarymu Parodos sutapo išstatymas penimų gyvulių, kuris jau dabar galutinai paruoštas. „Žemės Ūkio Savaitė" numatyta suruošti pirmomis dienomis liepos m. Tuo pačiu laiku bus atidaryta speciali Gyvulių Auginimo Paroda, kuri truks keletą savaičių.

Žemės ūkio pramonę čia reprezentuoja įdomus cukraus pramonės paviljonas, kuriame tarp kita ko išstatytas Lenkijos žemėlapis parodantis cukrinių burokų plantacijas, o taip gi 87 cukraus fabrikus. Toliau eina spirito ir alaus bravorai, malūnai, šakniavaisių auginimas, su visokių mašinų modeliais ir daugybe praktiškos medžiagos duodančios vaizdą kokius palengvinimus ir naujus metodus naudoja Lenkija žemės ūkio pramonės srity. Atskiri paviljonai yra miškininkystės, daržininkystės, medžioklės ir žuvininkystės, turinti įdomius modelius dirbtinų prūdų, ir vaizdžiai parodančius metodus žuvų auginimo, kuris Lenkijoj labai aukštai pastatytas, dėka ištvermingam pasidarbavimui visos eilės mokslininkų specialistų, besigrupuojančių apie Vyriausią Žemės Ūkio Mokyklą Varšuvoj. Didelį įdomumą sukelia pienininkystės ir kiaušinių ūkio paviljonas. Jauna Lenkijos šilko gamyba, apynių ir pagaliau linų auginimas, su daugybe įdomių eksponatų iš Vilniaus krašto, sutraukia apie save daugybę lankytojų ūkininkų. Atskiras paviljonas

Stiklo pramonės pavilonas
Der Pavillon der Glasindustrie

Ein besonderes Terrain nimmt das Palais für Kunst ein, welche einen Ueberblick über die polnische Kunst der letzten Dezennien giebt. Neben demselben beherbergt ein grosses Gebäude die staatliche Ausstellung. Weiter befindet sich der Pavillon der Selbstverwaltungsorgane, von denen die Stadtbehörden der Stadt Wilno eine umfangreiche und interessante Ausstellung geliefert haben. Die Wilnaer Presse ist ebenfalls sehr reich vertreten. Es ist für einen Wilnaer Bürger besonders angenehm, dass auch die litthauische Presse vertreten ist, deren zahlreiche Exponate durch das vorwiegend aus den westlichen Prowinzen Polens stammende Publikum mit grossem Interesse und Sympathie besichtigt werden. Der Pavillon „Polen im Auslande" enthält Exponate aus 27 Ländern aller Weltteile. Am reichhaltigsten sind die von Polen in Deutschland und in den Vereinigten Staaten organisierten Abteilungen; das Fehlen von Exponaten aus Litthauen bildet ein empfindliche Lücke. Dies ist natürlich die Folge der jetzigen anormalen Verhältnisse.

Der Handel, das Handwerk, das Versicherungswesen und die Banken nehmen ein besonderes Terrain ein, durch welches der Weg zu einem geraumigen Platz führt, auf welchem die landwirtschaftlichen Exponate ausgestellt sind. Hier findet der Landwirt alles was ihn interessieren kann, die neuesten landwirtschaftlichen Maschinen und Kunstdünger, sowohl wie reiches Material in Bezug auf Samenzucht, wo die Ergebnisse der Anwendung verschiedener Samen ersichtlich gemacht sind, bis auf Zuchtexponate und landwirschaftliche Industrie. Die Eröffnung der Ausstellung fiel mit der gegenwärtig schon geschlossenen Viehausstellung zusammen. Für Anfang Juli ist eine „Landwirtschaftswoche" vorgesehen, und zu diesem Zeitpunkte wird auch eine spezielle Viehzuchtausstellung eröffnet werden, welche einige Wochen dauern soll.

Die landwirtschaftliche Industrie ist durch den interessanten Pavillon der Zuckerindustrie repräsentiert, welcher u. a. auch eine grosse plastische Landkarte enthält, auf welcher die Lage der Rübenpflanzungen und der 87 Zuckerfabriken anschaulich gemacht ist. Dann kommen die Brennerei- Brauereiindustrie, das Mühlenwesen, die Kartoffelindustrie, welche Modelle von Maschinen und eine Menge praktischen Materials liefern, welches sogar dem Laien erlaubt sich mit Leichtigkeit über die durch die polnische landwirtschaftliche Industrie angewandten Produktionsmethoden zu orientieren. Das Forstwesen, die Gärtnerei, das Jagdwesen und die Fischerei besitzen besondere Pavillons. Diese letztere besitzt interessante Modelle künstlicher Teiche und zeigt Methoden progressiver Fischzucht, die in Polen dank der unermüdlichen Arbeit einer Reihe von harvorragenden Spezialisten, die sich um die Hochschule für ländliche Wirtschaft in Warschau gruppieren, sehr hoch steht. Grosses Interesse erweckt der Pavillon für Milch- und Eierproduktion. Die junge polnische Seidenzüchterei, die Hopfen- und Flachsproduktion mit sehr vielen höchst interessanten Exponaten aus dem Gebiet Wilno zieht viele progressiver Landwirte an. Ein beson-

Reginis iliuminuotų paviljonų Visuotines Krašto Parodos
Allgemeine Landesausstellung bei Abendbeleuchtung

paskirtas šaldytuvams. Šaldytuvuos vaizdžiai išstatyta visokeriopi produktai eksportui, ypatingai bekonai ir kiti mėsos išdirbiniai, sviestas ir kiaušiniai.

Toj pačioj Parodos daly randasi paviljonas medžio pramonės. Ten vaizdžiai išstatyta miškų ūkio pramonė, lentpiūvės su jų labai didele visokeriopia produkcija ir nauju, Lenkijoj įvestu, metodu statinių gamybai. Imponuojančiai išstatyta dikto (fanierio) pramonė (Sperr holzindustrie).

Atskirą paviljoną suorganizavo Gdanskas (Dancigas), kurio ūkio plėtotė, po to kai jis tapo priskirtas prie Lenkijos ir susirišė su ja tampriais ūkio ryšiais, žengia nepaprastai sparčiai.

Išskaitliuoti viską, ką talpina savyje beveik 200 Parodos paviljonų, nėra galimybės. Niekas pagaliau ir nesužinos visko, nes kiekvienam pasimokinti gana iš tų skyrių, kurie jį specialiai interesuoja.

Parodos aikštėj randasi restoranas, kavinė ir įvairių pramogų vieta, t. v. Linksmas miestelis. Kiek tolėliau tapo naujai pastatytas parodos viešbutis, kuris yra visų didžiausiu viešbučiu Lenkijoj. Parodos Valdyba, apart to dar paėmė savo žinion 20,000 kambarių privačiuose butuose, kurius tvarko Butų komisija, dieną ir naktį budėjanti geležinkelio stoty.

Apie Parodos nusisekimą liudija faktas, kad jau pirmomis 10 dienų aplankė ją virš 250,000 žmonių. Laukiama yra didelis suvažiavimas svečių iš visos Lenkijos ir iš užsienio. Iš daugumos Europos kraštų organizuojasi ekskursijos pramonininkų, pirklių, ūkininkų, laikraštininkų, pagaliau ekskursijos grynai turistų. Iš Amerikos pranešė, kad atvažiuoja apie 30,000 lenkų pasiskirščiusių į kelias dešimtis ekskursijų, iš kurių pirmoji jau atvažiavo. Laike Parodos atsibus apie 200 suvažiavimų. Tarp kurių keletas tarptautinių. Didžiausis Parodoj judėjimas laukiamas liepos ir rugpiūčio mėnesiais.

Poznaniaus Paroda, kaip atsiliepia Gdansko ir užsienio spauda, yra didžiausia iš visų parodų, kokios yra buvę paskutiniu dešimtmečiu Europoj; nepralenkia ji tik Britų parodos suruoštos prieš kelius metus Wembley. Parodos reikšmė valstybės ūkyje yra milžiniška. Ji mokina ir parodo ką galima rasti Lenkijoj. Paroda taip gi sako, kaip privalo būti vedamas ūkis, auginamas inventorius, organizuojama pramonė. Ji bus neabejojamai paraginimu išsivystymo naujų pra-

Įėjimas į vyriausį pramonės paviljoną
Eingang in den Hauptpavillon der Industrie

Plecius priešais Valstybinį paviljoną
Vor der Reichsausstellung

Įėjimas į Visuotiną Krašto Parodą (Vilsono Parkas)
Eingang in die Allgemeine Landesausstelung (Wilsonspark)

derer Pavillon ist der Kuhlindustrie gewidmet. Ein Kühlapparat enthalt verschiedene Exportweren, wie Bacons, und andere Fleischprodukte, Butter und Eier.

Auf demselben Terrain befindet sich der Pavillon der Holzindustrie. Er zeigt industrielisierten Forstwirtschaften, Sägemühlen mit deren sehr verschiedenartiger Produktion, die neuen polnischen Fasserproduktionmethode. Die Sperrholzindustrie ist imponierend aufgetreten.

Einen eigenen Pavillon hat Danzig, dessen wirtschaftliche Entwicklung seit dem Momente des Einschlusses in das polnische Zollgebiet und der Anknüpfung enger wirtschaftlicher Beziehungen mit Polen ausserodentlich rasch ist, organisiert.

Es ist unmoglich aufzuzahlen, was die nahezu 200 Pavillons der Ausstellung alles enthalten. Uebrigens besichtigt niemand alles, jeder hat genug in den Abteilungen zu lernen, die ihn speziell interessieren.

Auf dem Territorium der Ausstellung befinden sich Restaurants, Kaffehaüser und Vergnügunslokale, das s. g. „Lustiges Stadtchen". Etwas weiter wurde letztens das Ausstellungshotel errichtet, welches das grösste Hotel in Polen ist. Der Vorstand der Ausstellung musste sich ausserdem 20.000 Zimmer in Privatwohnungen sichern, über die das Wohnungsburo am Bahnhof, welches Tag und Nacht funktioniert, verfügt.

Vom Erfolg der Ausstellung zeugt der Umstand, dass in Laufe der ersten 10 Tage sie von über 250.000 Personen besucht wurde. Man erwartet viele Gaste aus dem Auslande und aus ganz Polen. In den meisten europaischen Landern werden Ausflüge von Industrillen, Kaufleuten, Landwirten, Journalisten, schliesslich rein turistische Ausflüge organisiert. Ca 30.000 Polen aus Amerika haben ihren Besuch angemeldet; sie werden partieweise ankommen und die ersten Ausflüge sind schon angelangt. Wahrend der Ausstellung sollen ca 200 Kongresse stattfinden, darunter einige internationale. Die grösste Frequenz wird für die Monate Juli und August erwartet.

Die Posener Ausstellung ist, wie dies die Stimmen der Danziger und auslandischen Presse bezeugen, grosser, als alle derartigen, im Laufe der letzten 10 Jahre in veranstalte ten'Ausstellungen, sie steht nur hinter der vor einigen Jahren von Grossbritanien in Wembley veranstalteten zurück. Ihre Bedeutung für das wirtschaftliche Leben ist riesig, sie zeigt namlich und orientiert darüber, was man in Polen finden kann. Sie zeigt ebenfalls, wie der Acker zu bebauen, das Vieh zu züchten, die Industrie zu organisieren ist. Sie wird zweifellos der Ansporn zur Entwicklung neuer Industrien sein, wie die berühmte Pariser Ausstellung aus dem J. 1862 zur Entwicklung der jungen Industriezweige, weiche da-

monės sričių, kaip panašiai kad buvo 1862 m. Paryžiaus parodoj davusioj pradžią išvystymo naujų pramonė šakų, kurios parodoj tuo metu turėjo vos pirmus savo eksponatus.

Poznaniaus Paroda yra puikus pavyzdys ūkio jėgų įtempimo visose srityse, kurios čia išstatytos duoda ištikrųjų imponuojantį vaizdą.

Baigiant pravartu, keletas informacinių žinių del lankančių Parodą.

Paroda truks: nuo 16 gegužės iki 30 rugsėjo 1929 m. Kelionė iš Grajevo į Poznanių (833 klm.) III klasėj ten ir atgal 53 zl. 80 gr., grupei iš 25 žm.—508 zl. 75 gr.; iš Gdansko į Poznanių 27 zl. 10 gr., grupei iš 25 žm.—252 zl. 50 gr., Bilietai II klasės 50% brangiau. Bilietai reikia pirkti ant rubežiaus iki Poznaniaus ir atgal, nes tuomet keleivis naudojasi nuolaida 66% sugrįžimo bilieto kainos. Pasų mokesnis nuo važiuojančių į Parodą neimamas. Del butų reikia kreiptis į esantį Poznaniaus stoty Butų skyrių, kuris suteiks atskirus kambarius, kaina nuo 8 iki 12 zl. (be jokių damokėjimų), bendri kambariai pigesni. Maitintis patartina ne Parodoj bet mieste, nes tai atseis pigiau. Išlaidos važiuojant iš Grajevo į Poznanių (III kl) ir atgal įskaitant 5 dienų pragyvenimą gali atseiti vienam asmeniui 150 zl. (apie 18 dolr.); važiuojant II klase ir priskaitant puikų butą ir gerą pragyvenimą gali atseiti —250 zl. (28—30 dolerių). Ekskursijų dalyviams tos išlaidos yra mažesnės.

mals ihre ersten Exponate ausstellten, beigetragen hat. Die Posener Ausstellung ist eine grossartige Uebersicht über die wirtschaftlichen Bestrebungen aller Provinzen Polens und giebt ein wahrhaft imponierendes Bild.

Zum Schluss noch einige Informationen für die Besucher der Ausstellung. Dauer der Ausstellung: vom 16 Mai bis 30 September 1929. Bahnspesen III Klasse von Grajewo nach Poznań (833 klm.) und retour — Zł. 53 Gr. 80, für eine Gruppe aus 25 Personen — Zł. 508 Gr. 75, aus Danzig nach Poznań Zł. 27 Gr. 10, für eine aus 25 Personen bestehende Gruppe — Zł. 252 Gr. 50. Fahrkarten II Klassen kosten um 50% mehr. Die Karten sind an der Grenze nach Posen und retour zu lösen, da in diesem Falle dem Reisenden die Ermassigung in der Höhe von 66% für die Retourkarte zugute kommt. Passgebühren werden von zur Ausstellung Reisenden nich gefordert. Um eine Wohnung zu bekommen muss man sich an das Wohnungsburo (Biuro Kwaterunkowe) am Bahnhof wenden, welches einzelne Zimmer im Preise von 8 — 12 Zł. (ohne Nebengebühren) zur Verfügung stellt. Gemainsame Zimmer sind billiger. Es ist besser nicht in der Ausstellung, sondern in der Stadt zu speisen, da dies billiger zu stehen kommt. Die Kosten der Reise hin und zurüc k(III Klasse) Grajewo — Poznań samt bescheidenem Aufenthalt in Poznań im Laufe von 5 Tagen kann man für eine Person mit ca Zł. 150 (ca 18 Doll.) voraussetzen. Reise zweiter Klasse bei sehr guter Wohnung und luxurioser Verpflegung — Zł. 250 (28 — 30 Doll.). Für Gruppen stellen sich die Kosten billiger.

Vilniaus krašto ūkis

Die Wirtschaftslage im Wilnaer Gebiet

ŪKIO SAVIVALDYBĖ

Nesenai tapo suorganizuoti Vilniaus Prekybos — Pramonės Rūmai, kurie reprezentuos pramonę ir prekyba: Vilniaus, Novogruzko, Balstogės ir Polieso kraštų.

Pradžioj gegužės mėn. š. m. įvyko Vilniuje Rūmų steigiamasis susirinkimas. Išskirta liko valdyba ir direkcija.

Rūmų pirmininku tapo išrinktas p. Romanas Rucinskis, žinomas vilniškis pirklys, buv. Vilniaus Krikšč. Pirklių Susivienijimo pirmininkas. Direktoriumi pakviestas buv. Susisiekimo Ministeris seimo atstovas inžin. p. Povilas Romockis. Toliau Rūmų valdybon įėjo atstovai ūkio sferų iš provincijos ir didesnių ūkio centrų, o pirmoj eilėj atstovai nuo Balstogės.

Po įsteigimo Rūmų, tapo išskirta visa eilė specialių komisijų, kurios jau pradėjo eiti savo pareigas.

Vienkart su organizavimu Prekybos—Pramonės Rūmų, pradėtas darbas įkūrimui Vilniuje Amatų Rūmų.

Jau paskirtas tapo rinkimų tvarkymo komisaras, kuris pradejo paruošiamuosius darbus rinkimu į busimuosius Amatų Rūmus. Numatoma, kad busimieji Rūmai pradės funkcionuoti pabaigoj šių metų.

VILNIAUS KRAŠTO BANKAI

Iliustraciją šio krašto ūkio plėtotės duoda bankų išsivystymas. Nes bankai yra ūkio gyvenimo rodyklė ir kaipo to gyvenimo įrankis, jo laidas, savaime darosi ūkio organizmo centru.

Vilniuje, apart Emisijos Banko skyriaus, yra penki stambūs bankai, kaipo institucijos trumpalaikio kredito, iš jų keturi akciniai ir vienas privatus. Kaipo institucija išimtinai ilgalaikio kredito Vilniuj veikia Vilniaus Žemės Ūkio Bankas, o taip gi kaipo institucijos pusiau ilgalaikio ir pusiau trumpalaikio kredito veikia dar Krašto Ūkio Bankas ir Valstybinis Žemės Bankas.

Apart to Vilniaus ir Novogrudzko kraštuose pasekmingai veikia 32 krikščioniški koperatyvų bankai susijungę į Lenkijos Koperatyvų Sajungą, grupuojančia apie save virš 18 tūkstančių narių, su 750 tūkstančių zlotų pagrindinio ir 300 tūkstančių atsargos kapitalo. Koperatyviniai bankai turi indelių apie 1.100 tūkstančių zlotų, o taipgi naudojasi kreditu sumoj 2,000 tūkstančių zlotų akciniuose ir valstybiniuose bankuose.

Kita koperatyvinė kredito organizacija yra taip vad. Kasos Stefčika. Yra jų išmėtyta po tolimiausias provincijas 189 su 60 tūkstančių narių (95% ūkininkų). Kasos Stefczyka išdavė kreditų 1928 m. sumoj 2.700 tūkstančių zlotų.

Žydų kredito koperatyvai susijungę yra į Centralinį Koper. Žydų Liaudies Banką, vienyjantį 70 kredito koperatyvų su 30 tūkstančių narių.

Centralinio Žydų Liaudies Banko pagrindinis kąpitalas siekia 1.000 tūkstančių zlotų ir atsargos — apie 400 tūkstančių zl., be to indėliai ir akceptai siekia virš 6 milijonų zlotų.

Sustatytos skaitlinės diskontuotų vekselių Lenkijos Banko Vilniaus skyriuje, liudija apie išsivystymą ūkio Vilniaus krašte, būtent:

1926 m. diskontuota vekselių sumoj 22,4 milijonų zlotų.

DIE WIRTSCHAFTLICHE SELBSTVERWALTUNG

In Wilno wurde jüngstens eine Kammer für Handel und Gewerbe gegrundet, welche den Handel und das Gewerbe der Gebiete Wilno, Nowogródek, Białystok und Polesien repräsentieren wird.

Anfangs Mai fand in Wilno die konstituierende Sitzung der Kammer statt. Man wählte das Präsidium und die Direktion.

Als Vorsitzender der Kammer wurde Herr Roman Ruciński, ein bekannter Wilnaer Kaufmann, ehem. Präses des Verbands der christlichen Kaufleute und Industriellen der Stadt Wilno gewahlt. Zum Direktor wurde der ehem. Verkehrsminister, Sejmabgeordnete Ing. Paweł Romocki ernannt. Ausserdem wurden noch als Mitglieder der Verwaltung der Kammer Vertreter der wirtschaftlichen Kreise und grösserer wirtschaftlicher Zentren gewahlt, in erster Reihe ein Vertreter für Białystok.

Nach der Konstituierung der Kammer wurde eine Reihe von Spezialkommissionen gebildet, welche bereits die Arbeit begonnen haben.

Gleichzeitig mit der Organisation der Kammer für Handel und Gewerbe wurden Schritte zur Eröffnung einer Handwerkskammer in Wilno unternommen.

Es wurde ein Wahlkommussär gewählt, welcher die Wahlen fur die zukunftige Handwerkerkammer vorbereitet. Höchstwahrscheinlich wird die zukunftige Kammer mit Ende des laufenden Jahres ins Leben gerufen werden.

DAS BANKWESEN IM WILNAER GEBIET

Als Illustration der wirtschaftlichen Entwicklung eines gegebenen Terrains kann die Entwicklung des Bankwesens dienen, den die Banken bilden als Produkt des Wirtschaftslebens, und als Instrument und Masstab dieses Lebens, das Herz des wirtschaftlichen Organismus.

Wilno besitzt ausser einer Abteilung der Emissionsbank 5 bedeutende Banken, darunter 4 Aktiengesellschaften, welche Institute für kurzfristigen Kredit darstellen. Als langfristiges Kreditinstitut arbeitet in Wilno ausschliesslich die Wilnaer Landbank (Wileński Bank Ziemski) und als Institut teilweise fur kurz- und teilweise für langfristigen Kredit die Bank fur Landeswirtschaft (Bank Gospodarstwa Krajowego) und die Staatliche landwirtschaftliche Bank (Państwowy Bank Rolny).

Ausserdem entwickeln sich im Gebiet von Wilno und Nowogródek günstig 32 christliche Kooperativbanken, vereinigt im Verbande der polnischen Kooperativen, welche über 18 tausend Mitglieder bei einem Aktienkapital von ca 750 taus. Zł. und Reservekapital von ca 300 taus. Zł. vereinigen. Die Kooperativbanken verfügen über Einlagen in der Höhe von ca 1.100 taus. Zł. und über einen Kredit in der Höhe von ca 2.000 taus. Zł. in staatlichen und Aktienbanken.

Das zweite Kooperativ-Kreditinstitut sind die s. g. Stefczyk-Kassen. Es giebt deren 189, zerstreut in der entlegensten Provinz, mit 60 taus. Mitgliedern (darunter 95% Landwirte). Die Stefczyk-Kassen haben im J. 1928 Kredite in der Höhe von Zł. 2.700 taus. erteilt.

Die jüdische Kooperativbewegung konzentriert sich in der jüdischen Kooperativen, welche 70 Kredit institute mit 30 taus. Mitgliedern zahlt.

Das Gründungskapital des Zentralen Volksbank belauft sich auf 1.000 taus. Zł., die Reserven auf ca 400 taus. Zł., die Einlagen und Akzepte auf über 6 Mill. Zł.

Die Zusammenstellung der Diskontziffern in der Wilnaer Abteilung der Bank Polski, welche die Entwicklung des wirtschaftlichen Lebens

1928 m. diskontuota vekselių sumoj 34,7 milijonų zl.

Indėliai taupmenų Vilniaus bankuose siekė pabaigoj 1927 m. 11 milijonų zl., o 1928 m. 30 milijonų zl.

Kapitalizacija Vilniaus krašte žengia sparčiu žingsniu pirmyn, o drauge su ją stiprėja ir kyla ūkio gyvenimas.

KREDITO PARAMA VILNIAUS KRAŠTUI

Ryšy su praeitų metų nederliumi šiauriniame Vilniaus krašte, o taipgi aprūpinimui vasarojaus sėklomis pietinio Vilniaus ir Novogrudzko kraštų, Valstybinis Žemės Bankas paskyrė 3,5 milijono zlotų, kreditavimui tų sričių žemės ūkio. Kreditai tie išduodami ūkininkams natūra—užperkant sėklas, o taip pat ir pinigais.

KOPERATYVAI VILNIAUS KRAŠTE

Vilniaus Krašto Ūkininkų Sajungos iniciatyva, Rudnioj, Vilniaus — Trakų apskr., tapo įsteigtas koperavas perdirbimui grybų ir miško uogų. Tas koperatyvas imasi plačiu mastu perdirbinėti miškų vaisius, kurie tenkindami krašto pareikalavimus, turės be abejo užtikrintą rinką ir užsieny.

Tos pačios Sąjungos iniciatyva tveriamas savivaldybinis Bitininkystės Koperatyvas. Vilniaus krašto apskričių savivaldybės skiria tam tikslui žymias sumas, kurios duos jam galimybę atsistoti ant tvirto pamato. Uždavinis Bitininkystės Koperatyvo bus supirkinėti medų ir galimai naudingiau jį parduoti. Podraug rasis plati galimybę intensyviai išnaudoti bininінkystės instruktorius, kas savo keliu padarys įtaką pakelimui bičių ūkio šiaurіes—rytų kraštuose.

Tai yra visai naujos šakos koperatyviniame judėjime, kurios turėdamos palankią dirvą sparčiai galės vystytis. Tarp kitų jau seniau veikiančių koperacijų, pasekmingai vystosi pienininkystė.

MECHANINĖS KEPYKLOS NOVOGRUDZKO KRAŠTE

Baranovičiuose ir Lidoje pradėta statyti didžiulės mechaninės kepyklos, kurios turės aprūpinti duona tų miestų pareikalavimus. Slonime jau užbaigtos dvi mažesnės mechaninės kepyklos.

NOVOGRUDZKO LIAUDIES IŠDIRBINIAI BELGIJOJ

Draugija Liaudies Išdirbiniams Remti, Novogrudzke suorganizavo išsiuntimą liaudies audinių į Brukselio Liaudies Kurinių Parodą. Toj Parodoj dalyvauja: Novogrudzko, Lidos ir Slonimo apskričiai.

des Gebietes Wilno bezeugt, giebt das folgende Ergebnis: Im J. 1926 wurden Wechsel auf einen Betrag von Zł. 22,4 Mill. diskontiert und im J. 1928 auf 34,7 Mill. Zł.

Die Spareinlagen in den Wilnaer Banken beliefen sich Ende des J. 1927 auf 11 Mill. Zł. und im. J. 1928 auf 30 Mill. Zł.

Folglich macht die Kapitalisation im Wilnaer Gebiet rasche Fortschritte und im Zusammenhang damit steigt das Tempo des wirtschaftlichen Lebens.

KREDITHILFE FÜR DAS WILNAER GEBIET

Im Zusammenhange mit der diesjahrigen Kalamitat der Misernte im nördlichen Teil des Wilnaer Gebiets und dem Mangel an Getreide-Samen in den südlichen Bezirken das Wilnaer Gebiet und der nördlichen Bezirke des Gebiets von Nowogródek, bestimmte die Staatiiche Landwirtschaftliche Bank $3^1/_2$ Mill. Zł. zu Kreditzwecken für diese Terrains. Diese Kredite sind für den Ankauf von Samen in natura und Barunterstützungen für die Landwirte bestimmt.

DIE KOOPERATIVBEWEGUNG IM WILNAER GEBIET.

Auf Antrag der Vereinigung der Vereine der Landwirte (Związek Kółek Rolniczych) des Wilnaer Gebiets wurde im Dorfe Rudnia des Bezirks Wilno die erste Kooperative in unserem Lande und zwar zur Verarbeitung von Pilzen und Beeren gegrundet. Diese Kooperative soll in grossem Umfange die Verarbeitung der Waldbeeren, welche ausser Absatz im Inlande auch im Auslande gesicherte Absatzgebiete besitzen, in Angriff nehmen.

Die Vereinigung der Vereine der Landwirte des Gebiets Wilno hat auch die Initiative zur Grundung einer Kooperative fur die Honigproduktion gegeben. Die Bezirks-Selbstverwaltungsorgane haben bedeutende Summen assigniert, um diese Kooperative in Betrieb zu setzen und sie auf feste Grundlagen zu stutzen. Ihre Aufgabe wird der Ankauf von Honig in der bestmöglichste Verkauf desselben sein. Dieses System wird ebenfalls die intensivere Verwerteng der Bienenzucht in den nord-östlichen Gebieten Einfluss haben.

Dies sind folglich zwei neue Zentren der Kooperativbewegung, die sich ubrigens mit grosser Schnelligkeit eintwickelt. Unter den bereits fruher von ihr umfassten Gebieten entwickelt sich am besten die Milchproduktion.

MECHANISCHE BÄCKEREIEN IN GEBIETE NOWOGRÓDEK

In Baranowicze und Lida ist man an die Bau grosser mechanischer Backereien herangetreten, welche den ganzlichen Bedarf dieser Stadte decken werden. In Slonim wurde zwei mechanische Backereien errichtet.

DIE VOLKSINDUSTRIE DEN NOWOGRÓDEK IN BELGIEN

Die Gesellschaft fur Förderung der Volksindustrie in Nowogródek hat den Transport von volksmassigen Geweben für die Ausstellung fur Volkskunst in Brussel organisiert. An dieser Ausstellung werden die Bezirke: Nowogródek, Lida und Słonim teilnehmen.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **Vilnius, ul. Lwowska 36.**

Redaktorius-Leidėjas: **Pranas Andrys.** Atspauzdinta spautuvėj „ZORZA", Vilnius, Vilniaus g-vė 15.

Atspauzdinta spaustuvėj „ZORZA“, Vilniaus g-vė 15.